

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

Thema's in de brief aan de Romeinen

8. Het falen van Israël

Het uitverkoren volk

Na de prachtige verzekering aan het eind van hoofdstuk 8, dat er niets buiten de mens zelf is dat de gelovige van zijn Heer kan scheiden, lijkt Paulus' uitleg van Gods heilswerk in Christus te zijn afgesloten. Wie vertrouwd is met Paulus' brieven zou verwachten dat hij nu overgaat tot het christelijke leven in de praktijk, met vermaningen aangaande een gehoorzame en heilige levenswandel. Dit doet Paulus echter pas in hoofdstuk 12, met de woorden: "Ik vermaan u dan, broeders, met beroep op de barmhartigheden van God, dat u uw lichamen stelt tot een levend, heilig en God welgevallig offer." Tussen de eerste acht hoofdstukken over de openbaring van Gods gerechtigheid op grond van geloof en de laatste vijf hoofdstukken over het nieuwe leven in Christus in de praktijk, is er een op zichzelf staand gedeelte van drie hoofdstukken over een ander onderwerp: het falen van het volk Israël en zijn toekomstig herstel.

Een behandeling van deze netelige kwestie was nodig. In de voorafgaande hoofdstukken deed Paulus herhaaldelijk een beroep op de geschriften van het Oude Testament. De wet en de profeten getuigen van de openbaring van Gods gerechtigheid op grond van geloof. De apostel ging uitvoerig in op de betekenis van de woorden in Genesis: "Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend." Bovendien citeerde hij verscheidene psalmen en het woord van de profeet Habakuk: "De rechtvaardige zal uit geloof leven". Uit dit alles blijkt dat zijn evangelie is geworteld in de wet en de profeten. Hoe komt het dan dat de Joden, aan wie deze geschriften in eerste instantie werden gegeven, hun Messias – Jezus van Nazaret – hebben verworpen? De ervaring van de apostelen en hun medewerkers is dat verreweg de meeste Joden, zowel in eigen land als daarbuiten, het evangelie van Christus' offerdood en opstanding verwerpen. Waarom dan, zullen velen zich hebben afgevraagd, verwacht Paulus dan dat niet-Joden, die Jezus en de omstandigheden waarin Hij gekruisigd werd niet hadden gekend, en die niet met de Schrift vertrouwd waren, wél in Hem zullen geloven? Als hij predikte in de plaatselijke synagogen in andere landen heeft Paulus maar al te vaak de tegenwerpingen en de bezwaren van zowel Joden als heidenen moeten beantwoorden. In deze brief aan de Romeinen gaat hij nu ook uitvoerig in op deze kwestie.

Hij betuigt eerst zijn “grote smart en voortdurend hartzeer”, omdat zijn volk zijn Heiland heeft verworpen. Evenals Mozes was Paulus bereid zijn eigen behoud op te geven, als dat een einde zou maken aan de vervreemding van zijn volk. Paulus erkent ten volle de vele voorrechten die God dit volk heeft geschonken: het enige volk dat God heeft aangenomen. Mozes moest tegen de Egyptische Farao, die de Israëlieten slaven had gemaakt, zeggen: “Israël is mijn eerstgeboren zoon”. Zij hebben de wolk van heerlijkheid gezien op de tabernakel en in de tempel van Salomo, en hun positieve antwoord gegeven op Gods genadige voornemen een verbond met hen te sluiten. Zij hadden bovendien een wet van God ontvangen, om hun leven als volk en als individuen te regelen, en waren de voorwerpen van Gods heilsbeloften. Zij konden zich erover verheugen het nageslacht van de door God geroepen aartsvaders te zijn en dat God hen beloofd had dat uit hun volk de Messias zou voortkomen.

Gods verkiezend voornemen

Het lag echter niet in Gods bedoeling dat allen die van Abraham afstamden tot Zijn uitgekozen nageslacht gerekend zouden worden. Hoewel hij de eerstgeboren zoon van Abraham was, werd Ismaël weggezonden om plaats te maken voor Isaak. Niet door Esau, de eerstgeboren zoon van Isaak, maar door zijn broer Jakob werd de lijn van uitverkorenen voortgezet. Niet natuurlijke geboorte, maar wat Paulus “het verkiezend voornemen van God” noemt, heeft de selectie bepaald. En dat principe is door de eeuwen heen toegepast op het volk, waarbij slechts een deel van natuurlijk Israël als een geestelijk volk werd beschouwd. Geen mens mag bezwaar inbrengen tegen deze volstreckte vrijmacht van God. Hij had eens tegen Mozes gezegd: “Over wie Ik Mij ontferm, zal Ik Mij ontfermen, en jegens wie Ik barmhartig ben, zal Ik barmhartig zijn.”

Nadat Farao zes keer had geweigerd het volk Israël te laten gaan, had God goede reden hem te doden. In plaats daarvan liet Hij hem in leven om juist zijn koppige weigering Israël te laten vertrekken, te gebruiken om Zijn kracht te demonstreren in de tien plagen en de wonderbaarlijke tocht door de Schelfzee: “Daartoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam verbreid zou worden over de gehele aarde. Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil” (Rom 9:15-18). Met deze laatste woorden over de verharding van Farao heeft Paulus zijn volk Israël op het oog. Want later in deze verklaring van Gods wegen spreekt hij van de verharding van Israël: “Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard”; “een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid van de heidenen binnengaat” (Rom 11:7,25).

In plaats van op Gods ontferming te vertrouwen, zoekt Israël een eigen gerechtigheid door te vertrouwen op hun naleven van de wet. Paulus verwerpt het recht van mensen hun Schepper te bekritisieren: “Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt U mij zo gemaakt?” Er zijn

weliswaar dienaars van God, zoals Job en Jeremia, die in hun verbijstering hevig tegen God hebben geprotesteerd over wat hen overkwam. Maar dit is een andere houding dan die van de ongelovigen die Gods soevereiniteit niet erkennen of niet toegeven dat Hij wijs en rechtvaardig is. God is in dit opzicht te vergelijken met een pottenbakker. Hij heeft Jeremia eens naar een pottenbakker gestuurd om hem aan het werk te zien en daar lering uit te trekken. Als de pot op de draaischijf niet overeenkwam met wat hij voor ogen had, begon de pottenbakker opnieuw. Ook had hij volkomen vrijheid om óf een sierlijke, luxueuze pot, óf liever een nuttig voorwerp voor alledaags gebruik te maken. In tegenstelling tot een pot kan een mens zijn vrije wil gebruiken waardoor hij niet geschikt is voor Gods doeleinden.

Kenmerkend voor God is echter dat Hij verdraagzaam is en met veel geduld opstandige mensen, die de dood verdienen, in leven houdt; en wel ter wille van anderen “juist om de rijkdom van zijn heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid? En dat zijn wij, die Hij geroepen heeft, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen” (Rom 9:23,24). Eeuwen lang hadden de Joden de heidenen beschouwd als “de voorwerpen van de toorn, die ten verderve toe bereid waren”. God had inderdaad, zoals Paulus in zijn rede te Lystra zei, “ten tijde van de geslachten, die achter ons liggen, alle volken op hun eigen wegen laten gaan”, al schonk Hij hen in Zijn goedheid regen uit de hemel en vruchtbare tijden (Hand 14:16,17). Jezus had in de Bergrede op vergelijkbare wijze gezegd dat God Zijn zoon laat opgaan over bozen en goeden, over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Hij hield de niet-Joden, de heidenen, zo in leven met het oog op de tijd wanneer Hij velen van hen zou redden. Gods verwerping van mensen is dus niet onherroepelijk of onafwendbaar. Als zij van houding veranderen, waartoe zij de vrijheid hebben, verandert Zijn houding van toorn in die van ontferming. Het hangt van de mens zelf af. De geschiedenis van Hosea is hier een illustratie van. Hij beschouwde het eerste kind dat zijn vrouw Gomer baarde als zijn eigen zoon en op Gods bevel noemde hij hem Jizreël. De twee volgende kinderen noemde hij Lo-Ruchama en Lo-Ammi, om aan te geven dat God geen liefde voor Zijn volk meer had en het niet meer als Zijn volk beschouwde. Toch zou de dag komen dat, als gevolg van een verandering van gezindheid van Israël, de verbroken verbondsrelatie hersteld zou worden. Israël zou opnieuw het voorwerp van Gods liefde en dus weer Zijn volk zijn.

Ditzelfde principe past Paulus toe op de heidenen. Gedurende lange tijd waren zij vervreemd van God, door de onwetendheid die in hen heerste. Maar nu doet God, door middel van het evangelie, een beroep op hen zich te bekeren en door geloof in Zijn Zoon op een nieuwe wijze te leren leven om behouden te worden: “Ik zal niet-mijn-volk noemen: mijn volk, en de niet-geliefde: geliefde. En het zal geschieden ter plaatse, waar tot hen gezegd was: u bent mijn volk niet, daar zullen zij genoemd worden: zonen van de levende God” (Rom 9:25,26; Hos 2:22; 1:10).

Een overblijfsel

Israël heeft zich voor het overgrote deel van God afgekeerd. Desondanks heeft God de eeuwen door een overblijfsel bewaard, met het oog op de tijd wanneer het volk zich in zijn geheel zal bekeren en opnieuw in Zijn wegen zal wandelen. De profeten in Israël hadden verkondigd dat, in tegenstelling tot andere volken, Israël nooit zou ophouden te bestaan: “Want Ik zal met alle volken waaronder Ik u verstrooid heb, voorgoed afrekenen, maar met u zal Ik niet voorgoed afrekenen” (Jer 30:11). Ondanks de ontrouw van velen zou er in Israël dus een kern trouw blijven aan Gods verbond en hieruit zou God een nieuw en gereinigd volk vormen. Toen het machtige leger van Assur de kleine landen ten oosten van de Middellandse Zee veroverde, dreigde ook Juda weggevaagd te worden. Maar God redde Zijn volk toen op wonderbaarlijke wijze. Zo heeft Hij Zijn belofte door Jesaja vervuld. Paulus haalt zijn woorden aan: “En Jesaja roept over Israël uit: Al was het getal van de kinderen van Israël als het zand van de zee, het overschot zal behouden worden, want wat Hij gesproken heeft, zal de Here doen op de aarde, volledig en snel” (Rom 9:27,28; Jes 10:22,23).

De menselijke verantwoordelijkheid

Tot nu toe heeft Paulus het probleem van de Joodse verwerping van Christus beschouwd vanuit het oogpunt van Gods verkiezend voornemen. In een voorlopige afsluiting brengt hij de verantwoordelijkheid van mensen aan de orde. Het evangelie van Christus als Heiland is in de eerste plaats de Joden verkondigd, maar door de overgrote meerderheid van hen verworpen. De opgestane Christus had Zijn apostelen opgedragen het evangelie in de hele wereld te verkondigen. Velen in de heidenwereld hebben de heilsboodschap met dankbaarheid en in gehoorzaamheid aanvaard. Zij hebben daardoor een zegenrijke relatie met God gekregen. En dit terwijl de Joden Gods gerechtigheid najaagden en de heidenen niet! Hoe heeft deze wending kunnen plaatsvinden? Paulus' verklaring is dat de Joden langs het verkeerde pad gingen. Zij meenden dat Gods wet hun de gelegenheid aanbood eeuwig leven te verdienen door de geboden na te komen. Zij waren geobsedeerd door de wet als middel tot behoudenis en door wat Paulus “vermeende werken” noemt. Zodoende waren ze blind voor de noodzaak van Gods vergiffenis en voor de rechte relatie met Hem, die er alleen op grond van hun vertrouwen op Zijn reddende genade kon komen. De heidenen daarentegen hadden Gods wet en gerechtigheid nooit gekend en stonden dus niet bloot aan de verzoeking op hun eigen prestaties te vertrouwen. Vandaar dat het evangelie van Christus' offerdood een struikelblok voor de Joden was geworden. De reactie van velen in Juda, toen Assur hen aanviel, was te vertrouwen op hun eigen kracht. Dit zelfvertrouwen zou een rots zijn waarover het volk zou struikelen. Om dezelfde reden van vertrouwen op eigen prestaties is Christus zo'n struikelblok geworden: “Zie, Ik leg in Sion een steen des aanstoots en een rots der ergernis, en wie op hem zijn geloof bouwt, zal niet beschaamd uitkomen” (Rom 9:33; Jes 8:14). A.H.